

Marijan F. Kranjc, general-major u penziji

Organizacija vojnog kolektiva – vodni savet

(Uspešan eksperiment »samoupravljanja« u JNA, 1958/59)

Kao komandir 3. voda mitraljeske čete II. bataljona (pratećeg) Škole pešadijskih rezervnih oficira u Bileći tokom dvogodišnjeg sluţbovanja (1957–1959) uspeo sam sa četiri klase pitomaca postići izvanredne rezultate, da bi na kraju v organizovanom takmičenju 1959 godine usvojili dva puta naziv najboljeg voda u Školi.

Uspeh smo postigli na osnovu elemenata samoupravljanja u JNA! U organizaciji rada vojnog kolektiva uveo sam jednu novinu – vodni savet, po uzoru na radnički savet, i na njega preneo deo nadleţnosti koje se nisu kosile sa Pravilom sluţbe JNA.

Pošto sam u početku dobio ozbiljne primedbe nekolicine starešina v četi i bataljonu, da u JNA nema i ne moţe biti samoupravljanja – tih dana je u *Narodnoj armiji* objavljen na tu temu i članak general-pukovnika Rade Hamovića, načelnika GŠ JNA, to sam redakciji sredi 1959 poslao sledeće pismo:

»Dragi drugovi!

Teleo bih vam izneti radi ocene primer kako sam organizovao vojni kolektiv i rad u njemu.

Da bi shvatili kako sam došao na tu ideju i zašto sam je sproveo, dozvolite mi, da se ukratko osvrnem na neke momente iz svoje prošlosti. Prije dolaska u VA JNA bio sam svo vreme školovanja jedan od istaknutih omladinski rukovodilaca. Vaspitan u NOJ i SKJ teleo sam, da postanem i vaspitač mladih ljudi, jer sam osećao za taj poziv najviše sklonosti. Zato sam i pošao u VA JNA.

Danas sam komandir voda u ŠPRO u Bileći. Veoma sam zadovoljan na toj duţnosti i u radu sa pitomcima imao sam do sada puno uspeha.

U svom dosadašnjem radu ja sam uvideo, da se uspeh moţe postići pre svega ako se uspostave pravilni odnosi izmedju starešina i potčinjenih, a posebno ako starešine imao poverenja u svoje potčinjene. Takodje sam usvojio maksimu, da komandir i pitomci moraju biti dobri drugovi.

Zahvaljajući takvom odnosu in radu, moj je vod nedavno pohvaljen kao najbolji u Školi za izvanredno zalaganje, a posebno za uspehe na gadjanju.

Na osnovu toga, ja sam došao do uverenja, da u kolektivu postoje svi uslovi, da njegov rad podignemmo na kvalitetno viši nivo. Naime, nastojao sam, da uvek što manje naredjujem v pravom vojničkom smislu, a da se više dogovaram i objašnjavam svoje namere i naredjenja. Pošto je time inicijativa kolektiva znatno porasla, ja više nisam imao potrebe, da naredjujem, već sam tu inicijativu samo usmeravao u pravim smerovima.

Zadržavajući u svojim rukama sve ono što mi nalaţe Pravilo sluţbe JNA, ja sam vojnom kolektivu (u kojem je preko 50 % članova SKJ) poverio, da organizovano i planski potpomaţu u izvršavanju svih moji naredjenja i da mi dostavljaju predloge i sugestije u cilju izboljšanja nekih stvari, koje se tiču ţivota i rada u jedinici.

U tom cilju smo na sastanku vojnog kolektiva (VK) izabrali Vodni savet (VS) od 5–9 članova, koji je imao zadatak, da u prvom redu potstiče VK na izvršavanje pojedinih zadataka koji se postavljaju komandnom linjom ili po odluci VK i time **VS dobiva ulogu svesnog pokretaća svih snaga u kolektivu**. Znaći, VS je organ VK koji ima zadatak, da prati sve pojave u VK, reaguje na njih, saziva VS na sastanke, predlaţe VK razne predloge i sugestije, i o svemu izveštava komandira voda.

Evo nekoliko primera rada VS:

- Na vratima u spavaoni pokvarila se brava, pa pošto vojni majstor nije mogao doći na vreme (spavaonica se zaključava), VS je pronašao jednog »stručnjaka« medju pitomcima i za kratko vreme sam bio izvešten, da je kvar otklonjen;
- VS je predložio VK, da se ustanovi vodni fond, u kojeg bi svaki pitomac uplatio mesečno 50 din i koji bi služio, da se iz njega naplaćuju razne izgubljene stvari naoružanja i opreme, za nabavku stvari potrebnih kolektivu i za pomoć drugovima ako jim hitno zatreba novac, i slično;
- Odmah je bio prihvaćen predlog VS, da se nabavi jeftini radioprijemnik, koji bi služio kolektivu za slušanje glasbe i vesti. Nabavljen je mali RIZ-BU in mogu reći, da je postao stub kolektiva oko koga se skupljaju i raduju. VK je takodje odlučio, da taj radio ostane trajno u 3. vodu mitraljeske čete;
- VS ima svoj poslovnik, a za svaki sastanak se vodi zapisnik;
- VK je takodje pokrenuo zidne novine koje predstavljao nekakvo ogledalo rada i života u kolektivu;
- Pošto sam odlazio na odsustvo, VS je odlučio, da me pisno izveštavao o radu i stanju u VK;
- U VK je takodje pokrenuta rasprava o tome, da se VS ovlasti za izricanje kazni u ime kolektiva (opomena, ukor i predlog za disciplinsku kaznu komandira voda). Pošto do sada u ovom vodu nisam nikoga pozivao na raport niti kašnjavao, ja se u načelu slažem sa ovim predlogom, jer smatram, da će takve »kazne« VK delovati veoma vaspitno.

To je samo nekoliko primera iz rada VK i VS. Mogu sasvim slobodno reći, da u ovakvom kolektivu uopšte nije teško raditi! I što je još važnije – postigao sam vanredne rezultate u obuci i uverio se, da zaista nema nijednog zadatka kojeg ovaj VK ne bi uspešno izvršio, jer jih pitomci izvršavaju svesno i samoinicijativno sprovode u delo!

Usvojen je princip, da VK i VS ne raspravljaju po nikakvom naredjenju, nego kako i na koji način svako naredjenje što bolje sprovesti u delo! To je suština stvari!

Iako organizacija rada u VK i VS mnogo liče na princip rada nekakvog radničkog saveta, pa i sa formalne strane (naziv), posve jasno je iz svega što sam naveo, a to i ponavljam: bitno je učiniti, da kolektiv i pojedinci svesno usvoje svako naredjenje i zadatak, pa jih time učiniti i odgovornim za njegovo izvršenje. A pošto u nadležnost VK i VS spadaju stvari, koje su van domašaja po komandnoj liniji, to nema nikakve bojazni, da bi se VK mešao u rad komandira voda i odelenja.

Sasvim je tačno, da VK i VS rešavaju mnoga pitanja, koja su po svojoj suštini slična onima koje rešavaju civilne samoupravne strukture. Razlika je ipak: u ratu nema nikakvog samoupravljanja, već ostaje samo komandovanje!

Da ne bi bilo prigovora kako smo uveli samoupravljanje u JNA, mi smo napisali poslovnik rada VS, u kojem smo precizirala probleme o kojima VS može raspravljati i rešavati jih.

Zbog toga se obračam vama sa pitanjem: dali mogu u jednog vojnom kolektivu egzistirati neka načela demokratije, organi i organizacija rada koji je usvojem u našem društvu, pogovotu ako se time obezbedi što bolje izvršavanje svih zadataka i potencira princip svesnog i odgovornog izvršavanje svih zadataka?

Molio bih, da mi na ova pitanja detaljno odgovorite.

Dozvolite mi, da dodam još neke momente:

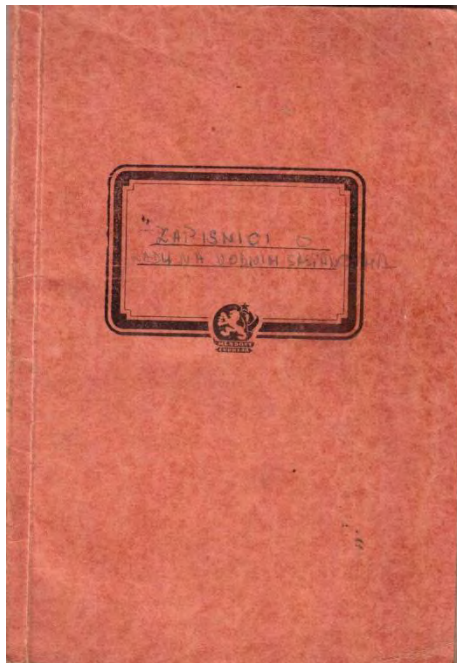
- Politički efekat našeg rada je veoma veliki, a naročito medju članovima SKJ, koji se sada osećaju više odgovorniji za svoj rad nego ranije;
- Mnogi naši ljudi imaju još uvek tradicionalno loše mišljenje o životu u Armiji (razvidno iz ankete koju smo sproveli!), a takodje su mnogi već prošli kroz razne forme našeg

socialističkog sistema, i kad dodju u JNA, oni dodju i sa saznanjem, da u JNA nema demokratije, pa je tako njihov politički refleks i osjećaj okrnjen. Tačno je i to, da odmah i shvate, da u Armiji mora biti prava vojnička disciplina, ali ima i pitanja i problema, koje moće rešavati svaki vojni kolektiv. To su uglavnome pitanja koja se rešavaju na vodnim i četnim sastancima. Medjutim, rezultati su bili ipak minimalni, jer vojni kolektiv nije imao pravo u donošenju raznih »nevojničkih« odluka, nego su samo potvrđivali odluke i naredjenja komadira voda – čete. Pametan starešina moće uvek pravilno uticati na sve odluke vojnog kolektiva. Samo je potrebno i vojnom kolektivu dati pravo i mogućnost, da nešto predloži i formuliša, pa da to kolektiv usvoji, a ne da samo starešina »natura« svoje odluke. Efekat takvog rada je naravno mnogo veći in mogu pouzdano tvrditi, da sam takvim metodom rada postigao mnogo bolje rezultate.

Princip takvog metoda rada ja sam sproveo organizovano preko vodnog saveta, pa celu stvar treba posmatrati kao eksperiment, koji se mora u praksi još proveriti.

Stoga sam toliko slobodan – pošto nisam još nikome izneo ove stvari, da vas zamolim, da mi saopštite svoje mišljenj i sugestije, jer se radi o problemu organizacije rada u vojnim kolektivima, pa bi mi vaš sud o tome mnogo značio, jer znam, da pratiti i novine u radu sa vojnim kolektivima u JNA.

Drugarski pozdrav,
Kranjc Marijan,
peš. potporučnik,
vp. 3215/2a Bileća

Zapisnici o radu na vodnim sastancima
(Privatni arhiv avtora)

Uredništvo *Narodne armije* mi je odgovorilo, da će u Bileću uputiti svog iskusnog novinara Dušana Jankovića, kapetana I. klase, koji je 27. 6. 1959 posetio naš vod i zatim u narednom broju *Narodne armije* objavio sledeći članak:

IZ SVESKE ZAPISNIKA SA RADNIH SASTANAKA

BOJE I MISLI JEDNOG KOLEKTIVA

Odazvao sam se pozivu voda potporučnika Marijana Kranjca i došao na izložbu slikarskih radova. Slike nisu bile jedina stvar koja u tom vodu impresionira. Čuo sam priču o kolektivu, ne tako po idejama novu, ali ipak originalnu i interesantnu.

Neko mi je pružio svesku na kojoj je pisalo: »Zapisnik o aktivnosti voda«. Listam starnice ove pomalo neobične sveske i čitam: »Zapisnik sa sastanka vodnog kolektiva održanog dana 24. IV. 1959. godine... U vodni savjet izabrani su pitomci: Mato Tkalčević, Petar Marjanović, Frane Srčnik, Jovan Todorović i Naum Naumovski. Dalje je slijedilo nizanje sastanaka, događaja, zadataka...

SAVJEST KOLEKTIVA

Pitomac M. N. je dva puta zakasnio u stroj. Dežurni ga za to opominje i skreće pažnju da se to više ne ponovi. Mislilo bi se da je time stvar riješena. Ali ne. Isto veće vod je bio na okupu. Riječ je bila o pitomcu M. N. Kolektiv nije mogao da pređe preko toga da neko u njegovoj sredini krši disciplinu. Neko je postavio pitanje:

— Zašto ti, družo, M. narušavaš red?

M. N. je crvenio. Počeo je da izbjegava odgovor i da nalazi izgovore.

— Govori nam istinu, rekao je neko drugi.

Oči voda bile su uprte u jednog jedinog čovjeka. Ko zna šta se u njemu događalo, tek podigao je glavu i pogledao vod u oči. Rekao je istinu. Nikada više M. N. od tada nije zakašnjavao.

Pred kolektivom ovoga voda stoji njegov savjet. On operativno rješava tekuća pitanja unutar voda i saziva kolektiv ako je to potrebno. On je savjest kolektiva, stalno budna i stalno aktivna. Nema stvari koja zadire u unutrašnji život ove jedinice a da o tome kolektiv ne brine. Komunisti ovog voda unose u sve to svoj dah. Ali oni ne smatraju da su jedini od-

govorni za stanje u vodu. Naprotiv, svak pitomac osjeća se jednako odgovornim za sve. O svakom slučaju u vodu respravlja prvo kolektiv. Tek ako on nije u stanju da ga riješi, traži se pomoć strajesine.

Pitate li potporučnika Marijana Kranjca koliko je pitomaca iz voda do sada kažnjeno, reći će vam da kažnjenih nema.

I NJEGOVA TRIBINA

U svesci su se našli i rezultati vodne tribine. Nizala su se predavanja iz raznih oblasti nauke i umjetnosti. Predavači su uglavnom pitomci.

Tribina razrađuje i pitanja vezana za program moralno-političkog vaspitavanja, ali na popularan i interesantan način. Ako bi se u toku političke nastave pokazalo da neko od članova kolektiva nije dobro informisan o nekoj stvari ili da nešto ne shvata, tribina bi organizovala pomoć. Odmah bi se angažovao neko od drugova, koji bi, možda, taj razgovor s njime obavio od kasarne do grada prilikom nedjeljnog izlaska.

VELIKO PRIZNANJE

Slijedeće stranice ispunjene su utiscima posjetilaca sa izložbe slikarskih radova. Čitam ih i zaključujem da su to utisci o ovom malom vojničkom kolektivu. Slike oko nas uz ono što piše u svesci zapisa i razgovor koji sam ovdje čuo mogao bi dati izvjesnu sliku o snazi ovog voda.

Jedan cio list ispisan je rukom načelnika škole:

»... Sve ovo pokazuje šta može da učini jedan kolektiv kada je organizovan i jedinstven...«, govori on vodu i poručuje da ovakav duh kolektiva unesu u svaku četu u koju poslije završetka škole budu došli. Ove riječi su istovremeno i veliko priznanje komunistima i ostalim pitomcima ove jedinice.

Kapetan I. kl. Dušan JANKOVIĆ

Naravno, posle toga je bio naš eksperiment »samoupravljanja« u JNA nekako legaliziran, pogotovu što je kapetan Janković na kraju članka istakao poziv načelnika Škole, pukovnika Lukića o jedinstvu i organizaciji vojnog kolektiva, pa i poziv, da takvu praksu pitomci prenesu u jedinice JLA kuda budu upućeni na stažiranje.

Kasnije so mi mnogo od njih javljali, da je naš eksperiment bio nešto izuzetno i da u ostalim jedinicama JNA za sada nema ni govora o sličnoj organizaciji i radu vojnog kolektiva.

Bes obzira na to, neka bude ipak zabeleženo kakav smo to statut vodno saveta imali, što smo sve radili, a posebno, ko su bili pioniri ovog eksperimenta »samoupravljanja« u JNA.

Pravilnik o radu Vodnog saveta

Na svom sastanku održanom 25. XII. 1958 3. vod mitrajeske čete donosi

Pravilnik o radu Vodnog saveta

Čl. 1

Vodni savet (VS) je organ vodnog kolektiva (u kojega ulaze svi pitomci i starešine voda), koji određuje težnje vodnog kolektiva i partijske organizacije, a u skladu sa naredjenjima pretpostavljenog starešine – komandira voda. Istovremeno VS predstavlja izraz svesne akcije vodnog kolektiva za izvršavanje postavljenih zadataka.

Čl. 2

VS podržava naredjenja pretpostavljenih starešina, primenu Pravila službe JNA, primernu aktivnost pojedinaca i potpomaže razvoj socijalističkog i moralnog lika članova vodnog kolektiva.

Čl. 3

VS će uočavati svaku negativnu pojavu u vodu, kao npr.: neizvršavanje naredjenja, nedrugarsko i nepristojno ponašanje, nemaran odnos prema dužnostima i sl.

Uočene nepravilnosti VS će otklanjati na licu mesta kritikom, savetima, preporukama i pružanjem drugarske pomoći.

Čl. 4

VS tajnim glasovanjem na vodnom sastanku biraju svi članovi vodnog kolektiva.

Čl. 5

Mandat članova VS traje 15 dana (kasnije produžen na dva meseca).

Čl. 6

VS je sastavljen od 5–9 članova. Članovi saveta biraju između sebe sekretara saveta.

Čl. 7

U novi VS može se izabrati najviše ½ članova starog VS.

Član vodnog kolektiva može biti najviše dva puta uzastopno član VS.

Čl. 8

U delokrug rada VS naročito ulazi:

1) Razvijanje i negovanje dobrih drugarskih odnosa između članova vodnog kolektiva;

Čuvanje i neprestano produblјavanje bratstva i jedinstva naših naroda kroz odnose između članova vodnog kolektiva.

2) Unapredjenje unutrašnjeg reda, i to:

a/ razvijanjem osećanja odgovornosti kot članova vodnog kolektiva, a naročito kot onih koji su na kakvoj dužnosti, da bi što bolje izvršili zadatak;

b/ potpomaganjem izvršenja zadataka postavljenih od starešina o uredjenju učionice, spavaonice in drugih prostorija:

c/ davanjem predloga za što uspešnije ostvarenje propisa i pravila o unutrašnjem redu

3) Uspešnije savladjivanje nastave:

a/ potsticanjem u radu i pružanjem pomoći članovima kolektiva kojima je to potrebno;

b/ organizovanjem međusobnog pomaganja i lakšeg izvodjenja težih terenskih vežbi, naročito u pogledu nošenja oružja i opreme;

c/ ulaganjem napora da vodni kolektiv kao jedinica izadje što spremnije na vodna gadjanja i sa željom svakog pojedinca da postigne maksimalni uspeh.

Čl. 9

VS poklanja naročitu pažnju čuvanju narodne imovine, posebno održavanju naoružanja i opreme.

Ukoliko vodni kolektiv ili pojedini članovi pričine kakvu štetu narodnoj imovini, VS će nastojati da se ona otplati ili naplati.

Čl. 10

U cilju nabavke potrebnih predmeta i radi isplate šteta, osniva se Vodni fond.

Sredstva ovog fonda sačinjavaju mesečni ulozi svakog člana kolektiva od din 50. Vodni kolektiv, ako je to potrebno, može odlučiti, da neki član kolektiva ne plaća ovoj ulog.

Vodnim fondom rukovodi VS.

Za svaku isplatu iz ovog fonda potrebno je odobrenje vodnog kolektiva.

Čl. 11

Na osnovu zaključaka vodnog sastanka, VS predlaže starešinama donošenje mera za rešenje pojedinih pitanja.

Čl. 12

VS u svojoj delatnosti ne ulazi u nadležnosti pretpostavljenih starešina (komandira voda i odeljenja, sobnog starešine), kao prava i dužnosti dežurnog voda, zamenika sobnog starešine i komandira odeljenja te redara (na koje dužnosti se odredjuju pitomci).

Čl. 13

VS ne upušta se u ocenu pravilnosti i celishodnosti odluka i naredjenja pretpostavljenih starešina.

Čl. 14

Celokupna delatnost VS mora biti u skladu sa Pravilom službe JNA.

Čl. 15

VS je dužan, da svako pitanje od interesa za vod, a iz svoje nadležnosti, stavi na dnevni red vodnog sastanka.

Čl. 16

Vodni sastanak se saziva po odluci VS i na traženje starešina, a VS ga mora sazvati u roku od 2 dana i onda kad zahtev za saziv postavlja najmanje 5 članova vodnog kolektiva.

Čl. 17

Vodnom sastanku predsedava jedan od članova VS.

O toku sastanka i donetim odlukama vodi se kratak zapisnik.

Čl. 18

Obzirom na karakter poslova koje obavlja, VS donosi svoje odluke u vidu predloga i preporuka i pored toga vrši analize pojedinih problema i sa time upoznaje kolektiv.

Čl. 19

Izmene i dopune ovog Pravilnika može vršiti samo vojni kolektiv na svom sastanku većinom glasova.

Čl. 20

Ovaj Pravilnik primenjivat će se od dana davanja saglasnosti na njegove odredbe od strane komandira voda.

U Bileći dana 25. XII. 1958

SAGLASAN

sa odredbama Pravilnika

komandir voda

potporučnik, Marijan Kranjc

(Avtor pravilnika – potporučnik Marijan Kranjc, pravnički doterao Ranko Simović, pravnik).

Kratak pregled rada Vodnog saveta

3. vod – Bileća, 1. 11. 1958–20. 3. 1959

(kap. I. kl. Obradović, polkovnik Lukić, MFK, vodnik Popović, izza njih Ranko Simović, prvi sa leve Mujić)
(Vir: foto.album avtora)

23. 12. 1958

Izbor prvog Vodnog saveta (prisutno 27, odsutno 3):

- Rakić Josip – 15 glasova
- Mičović Mirorad – 12
- Simović Ranko – 12 (sekretar, pravnik, inače redaktor Pravilnika)
- Špeletić Tomislav – 11
- Gligorijević Ljubomir – 10
- Vučković Božidar – 10

25. 12. 1958

VS – dnevni red:

- 1) Usvajanje Pravilnika o Vodnom savetu
- 2) Diskusija o narednim zadacima
- 3) Kupovina radio aparata

6. 1. 1959

Vodni sastanak

Obaveštenje o nabavci radio aparata po ceni od 13.000 dinara

11. 1. 1959

VS – dnevni red:

- 1) Radio aparat – korištenje
- 2) Odnos sa drugim vodovima i pitomcima
- 3) Uredjenje spavaonice i učionice
- 4) Medjusobni odnosi i odnosi sa starešinama
- 5) Izbor novog VS (kandidati)

15. 1. 1959

Izbor novog VS:

- 1) Simović Ranko – 14 glasova (sekretar)
- 2) Rakić Josip – 14
- 3) Bosnić Djuro – 13
- 4) Ahmedbegović Mustafa – 11
- 5) Špeletić Tomislav – 17
- 6) Cvetković Momčilo – 12

8. 2. 1959

VS – dnevni red:

- 1) Analiza rada
- 2) Pripreme za ispite
- 3) Disciplina
- 4) Članarina za Vodni fond
- 5) Izmena čl. 5 (mandat VS traje 2 meseca)
- 6) Izbor novog VS (odloženo)

(Prisutno 4 pitomaca iz drugih voda mitraljeske čete).

3. vod – Bileća, 1. 4.–20. 9.1959

(šesti sa leve čući – M. Tkalčević)

(Vir: fotoalbum avtora)

4. 4. 1959 – novi vodni kolektiv:

VS – dnevni red:

- 1) Izbor novog VS:
  - Tkalčević Mate – 26 glasova (sekretar)
  - Marjanović Petar – 22
  - Srčnik Franc – 18
  - Todorović Jovan – 18
  - Naumovski Naum – 4 (blagajnik)
- 2) Disciplina u stroju (predlog komandiru voda: zakašnjanje u stroj kazniti sa jednim danom neizlaska u grad – usvojeno!).
- 3) Disciplina u spavaoni
- 4) Drugarski odnosi
- 5) Vodni fond – mesečni iznos 50 dinara (blagajnik Naumovski Naim).

10. 4. 1959

VS – dnevni red:

- 1) Pitanje discipline
- 2) Pitanje uspeha u učenju
- 3) Upotreba Vodnog fonda (kupovina futbalske lopte).

18. 4. 1959

VS – dnevni red:

- 1) Osnivanje Vodne tribine (po izvedeni anketi, veoma sadržajni predlozi):
  - Problemi političke ekonomije
  - Književnost i jezik

- Pozorište i film
- Slikarstvo
- Muzika
- Nauka i tehnika
- Sport
- Amatersko (malo) pozorište u vodu.

2. 5. 1959

VS – dnevni red:

- 1) Izveštaj o stanju Vodnog fonda (Bosiljčić u Sarajevu kupio futbalsku loptu za 3.000 din. Oslobođeni plaćanja: ĐorĐevski Mojsije, Stević AnĐđko i Sopot Bođ idar)
- 2) Disciplina i učenje
- 3) Raspored i teme predavanja u okviru Vodne tribine:
  - Kapitalistički način proizvodnje i privredne krize odn. recesije
  - Marksističko shvatanje odumiranja države i njezina primena u SFRJ
  - Položaj inteligencije u državi prelaznog perijoda
  - Historija borbe radničke klase za 8-časovni radni dan
  - Historija i budućnost braka i porodice po marksističkom učenju
  - Aktivnost naše omladine u međunarodnim razmerama.

17. 5. 1959

Vodna tribina – predavanje:

Kapitalistički način proizvodnje i savreme krize (recesije)

Predavač: pitomac Tkalčević Mate

Prisutni starešine voda, kapetani I. klase Mališa Obradović i Lazarevski (učestvovali u diskusiji).

Zahvalili se potporučniku Kranjcu i vodnicima Popoviću i Vojnoviću za pomoć u osnivanju Vodne tribine.

26. 5. i 1. 6. 1959

Vodna tribina – predavanje (u dva dela):

Najpoznatiji jugoslovenski pesnici i njihova dela, posebno Petrović i Ujević

Predavač: pitomac Marjanović Petar.

7. 6. 1959

Vodna tribina – predavanje (sa demonstracijom slikara):

Slikarstvo kroz istoriju

Predavači: pitomci Terbovec Bruno, Denegri Jerko i Avramovski Momčilo.

14. 6. 1959

Vodna tribina – predavanje:

Razvitak pozorišta u svetu sa posebnim osvrtom na francusko pozorište

Predavač: pitomac Marjanović Petar.

17. 6. 1959

Vodna tribina – predavanje:

Šah u svetu i kod nas

Predavač: pitomac (gost iz 2. voda) Vasiljević Mihajlo, šahovski majstor.

20. 6. 1959

VS – dnevni red:

- 1) Pitanje discipline (vodnik Milinko Popović ukazao na propuste)
- 2) Vodni fond (oslobodjen plaćanja još Grujo Ivo)

Vodna tribina – predavanje

Ratne uspomen iz NOR-a

Predavač: kapetan I. klase Mališa Obradović, komandir mitraljeske čete.

21. 6. 1959

Vodna tribina – predavanje:

O sportu u svetu i kot nas, sa posebnim osvrtom na rukomet

Predavači: pitomac (gost) Tamić, državni reprezentativac i pitomac Todorović Jovan, trener »Mlade Bosne« iz Sarajeva in sekretar Saveza sportova sreza Sarajevo.

26. 6. 1959

Vodna tribina – predavanje:

Primena hipnoze u medicini

Predavač: pitomac (gost): Ivan Šedivy, amaterski hipnotizer iz Maribora.

27. 6. 1959**Vodna tribina – slikarska izložba pitomaca 3. voda**

Izlagači: pitomci Terbovec Bruno i Avramovski Momčilo

Pokrovitelj: potporučnik Kranjc Marijan

Kraj: učionica 3. voda.

Prisutni: pukovnik Relja Lukić, potpukovnik Blackovi, major Pavličević, kapetani I. kl. Mališa Obradović i Janković (dopisnik Narodne armije), poručnik Dane, četni starešina vodnik Barović, vodnici Popović i Vojnović.

Sekretar vodnog saveta je pozdravio prisutne, opisao rad vodnog kolektiva in značaj ove izložbe slikarskih radova pitomaca za vreme boravka u Bileći.

Pukovnik Lukić se zahvalio pozivu i istakao veoma povoljne utiske o radu i uspesima 3. voda! Avtori izloženih radova, Terbovec i Avramovski su ukratko izložili motive svojih radova iz okoline Bileće.

Utisci (u svesci Zapisniki)

Pukovnik Relja Lukić, načelnik ŠPRO:

Ova izložba pokazuje šta sve može da učini jedan kolektiv kada je organizovan i jedinstven. Ovo istovremeno pokazuje, da se u našoj Armiji i u svakoj njenoj jedinici može pored osnovnih zadatak – nastave, razvijati i svaka druga delatnost.

Neka organizacija rada ovog voda i njegovi uspesi posluže svakom našem vodu i četi.

pukovnik Relja Lukić

Major Milan Pavličević, pomoćnik načelnika za MPV:

Čestitam od sveg srca na ovoj uspejoj izložbi, kao i na načinu kako ovaj vod rešava svoje probleme. Želim vam mnogo uspeha u budućem radu i da takav duh prenesete i u novoj sredini.

Peš. major M. Pavličević

Potpukovnik Vidoje Blacković, pomoćnik načelnika za pozadinu

Veoma sam impresioniran radom ovog kolektiva, čiji je rezultat ova veoma uspela izložba. Želim, da nešto ovako postignemo u čitavoj Školi.

Pukovnik, Vid. Blacković

Impresioniram sam!

Poznati likovni kritičar, pitomac Sreten Drašković, je ocenio svaku izloženu sliku. Posebno je istakao tri slike Bruna Terbovca – Trajanje, Povratak sa rada i Drvored, pa i »malu studiju« Avramovskog sa naslovom Hipnoza.

Slično ocenu je zapisao na makedonskom jeziku i pitomac (potpis nečitak).

Na kraju su još dvojica starešina iz Škole (potpisi nečitki) zapisali, da su veoma iznenađeni kako je 3. vod postigao ovakve uspehe i zaželeli, da se ovakav rad prenese i na ostale vojne kolektive u Školi.

Sekretar VS Mate Tkalčević je na kraju zapisao:

»Bio je to veliki dan 3. voda mitraljeske čete«!

2. 7. 1959

VS - dnevni red:

1) Izveštaj o radu VS sa diskusijom (Tkalčević Mate i Naumovski Naim, diskutirali Bosiljčić Vaso, Ljubović Nešat i Uzelac Simo)

2) Biranje novo VS (predloženo 13, izabrano 7):

- Tkalčević Mato – 23 glasova (sekretar)
- Denegri Jerko – 22
- Stević Anđeko – 17
- Rošu Pavle – 15
- Škundrić Radomir – 14
- Marjanović Petar – 13
- Smiljanić Pavle – 11.

2. 7. 1959

Vodna tribina – predavanje:

Humorom kroz svet (Francuza, Nemaca, Engleza, Amerikanaca i drugih)!

Predavač: pitomac Marjanović Petar

8. 7. 1959

Četni sastanak – formiranje **Četne tribine** (na inicijativu 3. voda)

Redakcija:

- Vasiljević, 1. vod
- Drašković, 2. Vod
- Marjanović i Uzelac, 3. vod
- Dizdarević, PAM vod

10. 7. 1959

Četna tribina – predavanje:

Uspomene iz mog revolucionarnog rada i NOR-a

Predavač. Pukovnik Relja Lukić, načelnik ŠPRO

Prisutni: kap. I. kl. M. Obradović, kapetan Vojaković i potporučnik Kranjc.

1. 8. 1959

VS – dnevni red:

1) Obrazovanje kružoka radi priprema za završne ispite iz Nastave gadjanja, Taktike i MPV (po tri najbolja pitomca za svaki kružok)

25. 8. 1959

VS – dnevni red:

1) Organizacija završnog banketa

2) Priprema zabavnog programa

3) Priprema i sakupljanje financijskih sredstava za banket (naručiti pakete od kuće)

Konačni rezultati:

1) 3. vod je proglašen za najbolji vod v ŠPRO!

2) Potporučnik Kranjc Marijan je sa strane načelnika ŠPRO pohvaljen kao najbolji komandir voda.

3) Potporučnik Kranjc je u međuvremeno dobio naredbu za premeštaj po planu »Drvar–2« v četv Vojne policije, garnizon Šibenik.